

J E L E N K Ö R.

9. szám.

Pest szerda január 29-dikén.

1834

Foglalat: Magyar és Erdélyország (jan. 21-iki ország ülés Kinevezések. Német Ferencz (Róthné, gyermeke 's inasa gyilkosának) fölakasztatása Szabadka új tiszthatósága Iskolák 's intézetek Soha ilyen telet!). Anglia (Times, Guardian 's Morning-Herald hírei; O'Connell 's Lambert; angol fölvásárlók Görögországban 's egyebek) Franciaország (elmélgedések a' felírás, parlament, és keleti ügy fölött; követkam. vitatások 's törvényjavaslatok jan. 13-14-ikén; Berryer beszéde föl töredék 's a' t.). Amerika (éjszak- 's délamerikai levelek 's kongresszi tudósítások. Mexico, Peru, Chili, Buenosayres). Törökország (Kadi Kiran; Ozmán basa; Abbas Mirza). Elegyhírek, Gabonaár 's Pénzkelet.

MAGYAR- és ERDÉLYORSZÁG.

Pozsonyban f. hón. 21-ikén mind a' két táblánál ország. ülés tartatott, a' 15-ik, RRink két rendű üzenetjavaslatot, egyiket a' sürgető fölírás tárgyában, (melly már ez ügyben 6-ik), másikat a' közelebb lejött kir. leírásra fölírás iránt, olvastak föl, 's elfogadván a' fő RRhöz küldöttek. Ezek mindkettőre nézve megmaradtak az előbbi határozatnál; elsőre névszerint: hogy midőn annak velejét elfogadva csupán külső szerkezetére javasoltak módosításokat, az által a' divatozó régi tanácskozási mód nyomdokit követék, 's a' másik tábla méltóságát homályosítani legkisebbé sem szándékoztak: minél fogva fogadnák el a' RR. az ajánlott változtatásokat, vagy javasoljanak saját akarattjuk szerint másokat, mellyekben mind a' két tábla megnyughassék. A' másikra nézve pedig: miután a' kir. leírás egyedül az országos tanácskozás rende iránt szóló törvényes ellátás föntartását ajánlotta gondoskodólag az ország KK. és RRnek, nem látván a' fő RR. szükségesnek a' kérdéses fölírást, fölszólítják a' RRket, hogy azzal egyenesen hagyjanak föl. E' válaszok a' RRhöz átviteltvén, ott szokás szerint előbb kerületi vitatásra hagyattak, mi 23-ikán már meg is történt; azóta pedig ismét a' törvényes tárgyi munkálatokat folytatják, mellyben már előbb a' királyi, báni, 's hétszemélyi táblák rendezését végezvén, most a' tárnokszék rendezése iránt a' városi követek által fölterjesztett terven vitatkoznak.

Ö cs. kir. Fölsége még mult évi novemb. 21-ikéről költ legfensőbb kabinet-i irata szerint cs. §, és ausztriai cs. leopold-rendi vitéz gróf Szapáry Vinczét b. t. tanácsos hívei közö méltóztatott díj-elengedés mellett kegyesen kijelelni.

Kir. Fejdelmünk jan. 9-iki legfensőbb határozata szerint erdélyi udv. kanczellariái conceptualis practicans Salmer Ferenczet az erdélyi kir. kormány-székhöz számfelettes concii-

pistává méltóztatott kinevezni; Rózsás Antal orv. dr. 's bécsi egyetembeli professornak pedig az erlangi physika-orvosi társaságtól taggá választásképen küldött oklevél elfogadhatóságát megengedni.

Pest: Németh Ferencz, tekint. Vas vmegyében helyezett Répcze-Szent-Györgyi születésű, r. katolikus, 18 eszt. már 16 eszt. korában elkövetett tolvajságiért 17 hónapi fogsággal büntetvén, minekutána e' szabad kir. Pest városában R* G. asszonyoságot rabló szándékkal, 's annak 9 eszt. fiát 's inasát meggyilkolta 's e' büntetteit őszintén megvallotta, a' város ns. tanácsa által kötélre ítéltetett, melly ítélet a' fömélt. Curia által jóvá hagyatván, 's legfelsőbb helyről is végbe vitetni rendeltetvén, ugyan e' f. jan. 27-ikén tábori v. oszlop-akasztófán végre hajtatott.

Szabadka sz. kir. városnak folyó hónap 14, 15 és 18-ikán, Kászonyi Sándor kir. tanácsnok 's itt mint kir. biztos ur vezérlete alatt tartott tisztválasztása következő: főbíró lett Mukics Simon, polgármester Szárics József, kapitány Skenderovics Simon, új belső tanácsbeliek: Jósich Boldizsár, Villov György, Kulmechts István, Pertich Gergely és Kádár József; főjegyzőnek neveztetett Bacsich Mihály tanácsbeli cízzel, első aljegyzővé Zomboresevics Ferencz, másodá Arnold Gottfried, levéltárnokká Loosz Simon, tiszti főügyvéddé Demerác Aloiz; alkaptány lett továbbá Lénárd István, árvák atyja Vojmes Gergely és Hofbauer Antal. A' külső tanácsba léptek: Gálffy János, Mukics Miklós, Szakmeiszter János, Vojnics István, Miloszavlyevics Áron, Vojnics András, Perchich Márton, Sztipich István, Trachta János, Aradszky János, Tamásy János, Skenderovics István, Lázár Ferencz, Jósich Miksa, Sarcsevics András, Radnics János, Pilasztenovics Károly, és Szudarevics Tamás; szószóló lett Gyelnics Miklós. — H. T.

T. Lencsés Antal ur, szorgalmas írónk, ki ezelőtt 11 évvel a' keszthelyi gazdasági

intézetben a' mező-gazdasági-, kereskedési- és politziai tudományokat tanította, most újra meghivatott az intézet egyik oktatói székére, 's tanítandja a' földmívelési-technicai chemiát, mező-gazdasági és számviteli tudományokat. — Nógrádban B. Gyarmaton az ágost. válásnak résziről alapított grammatikai iskolaosztályban, melly a' mult octob. 22ikén mintegy 15 tanulóval kezdte zsengetni, most már a' szaporodott tanulósg januar 20ikán közvizsgálatást tartott, melly alkalommal a' bevezetési tanulmányokból hazai nyelven adák feleletiket. Ezen iskola a' nógrádi nemz. Intézet némelley fő tagjai pártfogásuk alatt napoként terjed 's növekszik. — Biharban, Belényes püspöki városban Vulcán Sámuel n. váradí görög katolikus püspök ur, hozott létre egy kisebb gymnasiumot. Iránta a' mélt. alapító még 1828 octob. 6ikán küldé föl legfensőbb jóváhagyás miatt alapítólevelét, 's a' következett 1829 jun. 23ikán a' kivánt helybenahagyás le is érkeztén, azóta ez intézet minden esztendőben egyegy iskolával szaporodván a' tanításban, most már az egész gymnasium tökéletes folyamatban áll. — Gymnasiumi épületül a' püspök ur saját házat örökösen oda ajánlotta; minthogy azonban szándéka a' még hátralevő két humanior classist is fölállítani, 1830ban e' házat meg bővíté, hozzá ragasztván ugyancsak emeletre hat nagyobb szobából álló szárnyat, melly által a' háznak annyi tágasságot szerzett, hogy benne a' hat gymnasiumi 's egy normalis iskolai tágas szobákon kívül, az igazgatónak 's hat tanítónak is alkalmas lakhely jut. A' négy grammatikai 's egy normalis tanító fizetésére, valamint az épület helyes karban tartására alapított pénztöke 32,000 pengő for. bul áll. Eljen sokáig a' mélt. alapító a' tudományok 's felvilágosodás terjesztésére!

A' pozsonyi árvák intézete (Zichy Ferencz gr. pártfogása alatt) is kiadta már 1833-ra szóló, 's ez úttal 3ik rendű tudósítását az intézet pénzbeli alapja mibenléte felől. Szerinte a' bevétel 1833ban mindössze tett 7212 for. 's 7 krajcz.; kiadás 7050 for. 38 krajcz.; maradt tehát bevételből 1834re 161 for. és 21 kr. Az intézet összes pénzalapja 29,835 for., melly ad esztendei kamatul 1706 for. 's 6 krt. Van ezenkívül az intézetnek egy tartalék tőkepenze is, melly 800ra megy; az összeségek mindenütt pengő pénzben. — Zág-rádban az irgalmasok kórházában a' mult katonai évben 637 beteg vétetett ápolásul, meg-

halt közülök 67. A' kassai köz kórházban szinte a' mult kath. évben fölvétetett 66, közülök meghalt 6. Ez utóbbi kórház tőkepenze 49,935 for. és 25 kr. v.; a' mult évi kiadás vala 3126 fr. és 25 kr. v. ban.

Soha illyen telet, mint az idei. Alig kezdett egy pár nap fagyni 's havazni január elején, midőn ismét visszaállván a' volt enyhes idő, azóta megint v. esik, v. esorog v. szakad; meleg nap süt, ismét ködöz, és szél fő egyremásra mint bohó aprilisben; mindent űz ez idő csak azt nem, mi télben illenék. Pozsonyban, valamint nálunk is jan. 20ika reggelén a' hőmérő 8° meleget mutatott. Némelley mezei növények teljes virágban vannak. A' Duna, egyéb, általunk már jelentett némelley helyeken kívül, Kalocsánál is kiöntött. Itt a' városnak, mint a' Haz. Tudósításoknak irták, jan. 6ikán valóban természetes vízkeresztje volt; egészen körülkerítettett vízzel 's az utcák hajózható esatornákká változtak; a' közösülés megakadályoztatott, szóval a' város a' nagy világtól minden oldalrul elszigeteltetett. A' helységek képező szállásokon lakozó 's kinszorult több ezer ember közösülni megszűnt a' várossal, ha csak magokat él-tük veszedelmével a' hánykodó habok kétes hátára nem bizzák; de e' mód is megsemmisült a' beállott gyöngye jég miatt. Mit szült azóta e' furcsa időjárás, még január 10ikén mikoron e' tudósítás költ, nem tudták.

A N G L I A.

A' Times Anglia kereskedését Németországgal többre becsüli, mint Francia- és Oroszországgal, Svecziával, Dániával, Spanyolországgal, 's Portugáliával összeleg. E' végett az angol kereskedési törvény gyors vizsgálatását ajánlja, hogy a' kárt, mellyet Németországban a' britt kereskedésnek a' porosz kereskedési egyesület okozand, kikerüljék. — A' Guardian szerint donna Maria egybekelésére, ezen nehéz 's fontos kérdésre nézve, különös hírek szárnyalnak. Anglia, 's a' királyné hajlandóságának Nemours hg épen ugy ellene van, mint Franciaországnak a' sokszor említett egybekelés Leuchtenberg hggel. Azonban e' gordiai csomó feloldatása, 's Franciaország 's Anglia ellenkező czéljainak egyenlítése végett nápolyi hget ajánlottak, ki iránt a' királyné, mint soha nem látott iránt, se vonzódást, se idegenkedést nem érezhet. — A' Times szerint világos, hogy a' hollandi király még folyvást kikerülő halogatásban

keres mened
ügy-minister
hogy ha a' t
kedveznének
len országk
re halasztat
a' hollandi ke
spanyol Fül
mint békét.
szerved, me
nak, melly
apadoznak.
zon tárgy fe
rendszer sze
ben kitetsze
ján, t. i. do
bukó kalmár
hadlábban áll
nell Kingste
zed-eltörles
Következett
szándéka te
kások előtt
ban a' tized
karják.

A' Kir
tás végett a
töltendő, az
udvar febr.
landban W
Evening Po
közöl, me
megérdemle
„Ezen pol
O'Connell n
közelget ve
hogy, nem
gal sem lép
vényhatósá
nem kétler
mint felelő
térni. A'
nek, hogy
Dublinban
unio-felbor
ban virágá
né közvet
irányára h
sajtót moz
sárlattal ke
teney Mal
mezei jöss
tete, mell
reséggel a
tet vásárlo

keres menedéket. Fiját Pétervárba küldé, külügy-ministerét pedig Bécsbe azon reményben, hogy ha a' történetek további kilátásának nem kedveznének, legalább Belgiumnak független országgént elismértetése bizonytalan időre halasztatnék el. A' végegyezés az, mitől a' hollandi kormány fél. — Vilmos, mint néhai spanyol Fülöp inkább akar fegyvernyugvást, mint békét. Azonban a' nép ezen politika alatt szenved, mert terhei azon időben szaporodnak, mellyben segédforrásai csökkennek 's apadoznak. — A' Morning-Herald ugyanazon tárgy felől megjegyzőleg: A' protocoelli rendszer szerencsés munkálatai Belgium ügyében kitetszenek ezen ország mostani állapotján, t. i. dologtalan kézművesein, egymásután bukó kalmárjain, enyésző gyárain, 's mindig hadlábban álló sergein. — Jan. 1sőjén O'Connell Kingstown lakosinál apostolkodott a' tized-eltörlesztés, 's az unio felbontása végett. Következett napon Kellsben is ugyanazt volt szándéka tenni; 3ikán Dublinban akart a' munkások előtt beszédet tartani. Cork grófságban a' tizedet még mindegyre fegyverrel csikarják.

A' Király febr. 4kén parliament-megnyitás végett a' fővárosba menend ott négy napot töltendő, azután Brightonba visszatér, hol az udvar febr. 20ig marad. — Lambert ur Irlandban Westford grófság követe a' dublini Evening Postban O'Connellre nézve egy iratot közöl, mellyről a' Times azt mondja, hogy megérdemléne minden faluban a' kihirdetést. „Ezen politikai dráma katastropheja (értvén O'Connell néplázasztását) azonban sebes lépten közelget véghez. O'Connell úgy megszorult, hogy, nem mondom becsülettel, de bátorsággal sem léphet többé vissza. Az ország törvényhatóságának csak egy út marad fen, 's nem kétlem, bölcseséggel 's elszántsággal, mint felelősségi nagy tiszthez illik, fog arra térni. A' Times is azt jövendőli O'Connellnek, hogy pályáját nem sokára bevégi, mert Dublinban senki sem megyen gyűlésekbe az unio-felbontás végett tanácskozni. — Londonban virágápoló társaság szövetkezett a' királyné közvetlen pártfogása alatt, tudományos irányára hasznosb, mint sok más, melly a' sajtót mozgásban tartja. — Sok angol földvásárlattal kereskedik Görögországban. Sir Pulteney Malcolm néhány év előtt Athene mellett mezei jószágot vett, 's ott derék házat építtete, mellyet azóta Otto királynak nagy nyereséggel adott el, 's most a' hét petali szigetet vásárolta meg Euboeától délnyugotra, mel-

lyek termékenyek ugyan, de műveletlenek. Sok máltai áttákoltozik Görögországba most mint földművelő 's kézműves, mi mind a' két országra nézve jótékony következtésü lesz, minthogy Maltán a' fölösleg népesség miatt nagy szükség uralkodik. — A' calcuttai kormány bizonyos számú tiszteket küldé Persiába az ottani sereg egy részének europai lábra állíttatása végett. — Nem bizonyos még, hogy Llander ur afrikai útjából megérkezett. Társa, Laird ur, ki jul. 21. Liverpoolba megjött, őt Attában hagyta; azonban várják minden órán magát is. Laird ur Afrikában sokat nyavalygott. — A' demerari ujság nov. 28d. fontos felszólítást közöl a' rabszolga-felszabadítás iránt. A' kormányzó kinyilatkoztatja, t. i. hogy minden néger, ki ura egyeztéből a' közelebbi törvény elfogadtatása előtt Angliában mulatott, szabad. — Londoni levélben jan 10. olvashatni: Éjszakamerikában a' pénzhatalom (a' nemzeti bankban) kétszer kelt ki a' néphatalom ellen, melly Jakson praesidensben 's kormányában egybepontosulva mutatkozik, 's amaz mindkétszer megbukott 's így a' néphatalom von diadalt a' pénzhatalmon. Szép tanúság Európára nézve illy erkölcsi józanság a' népben! — A' Globe, Courier, 's a' Times elhatározottan nyilatkoznak a' francia respublicai párt ellen, mellynek a' mostani ülésben d'Argenson, és Audry de Puyraveau követek szóvivőji. Habár ugymond alkotmányi dogmának teszik is a' republicanusok azt fel, hogy a' népföltség meg nem engedi a' népen kívül más fölségnek letenni az esküt, 's hogy ennélfogást a' mostani esküt nem kellett volna megkivánni, azon alacsonyág ellen még sem védelmezhetik magokat, hogy olly esküt tettek le, mellyel meggyőződésök ellenkezik. — A' huddersfeldi követválasztás Blackburne ministeri kijelelt részére ütött ki kedvezőleg, ki 234. szót nyert; az ismert toryszónok, Sadler csak 147.; Wood kapitány radikal versenytárs pedig csak 108. — A' Standard elhatározottan bizonyosnak állítja: egyik az éjszakai diplomaták közül elmellőzé 3 hónap mulva megszűnő házbére megújítását Londonban, azon oknál fogva, mivel nem hiszi, hogy tovább vagy talán csak addig is maradjon Angliában. —

FRANCZIAORSZÁG.

Páris jan. 6. A' felírás-javaslat, mint a' National jól eltalálta, nem volt egyéb mint a' középosztály kísértése, mellynél fogva ez a' kamarát a' ministeriummal meghasonlatni kívánta a' nélkül, hogy a' kamara ezt észre

vegye, a' középosztály pedig nyilatkozni lett volna kénytelen. A' kamara igazi betegsége abban áll, hogy se szive, se esze aristokratiára, épen azért, mert csupa ingerlett hiuságokból áll, mellyek a' nemesi hiuságokon akarának boszut állani. Guizot azon gondolatban vagyon, hogy kormányzásra, 's általjában szövitelre a' statusban magasb műveltség bizonyos lépcsője kívántatik, 's hogy az országos dolgokat könnyelmű, vagy épen fekete leikekre nem bizhatni. Minthogy az emberek nagy része személyes érdekekbe van bonyolodva, élelemről gondoskodik, elméjét 's szellemét kevésbé művelte ki, mint azt, mire szüksége van, így ezen többség által uralkodás csak a' legnagyobb izetlenség volna. A' kenyérkeresőnek csak szabadságot, 's jogot kell adni, ön emelhetésre. Most ugyan is kétféle ember van: egyik kancsalog a' születési aristokratiára, és szivből irigy mindenre, mi kitűnik észlángban, vagy észtehetségben; másik a' népcsoportokra izgatólag munkál személyes nagyság végett. Az első osztály nemesség-gyűlöléssel van eltelve hiuságból, a' másik nyers erőszakkal daczol. Mind a' kétő demokratiai érzésűnek, mondogatja magát, de csupa álarcz, még pedig nem egyéb, mint nemesség-gyűlölés egyikben, nyers erőszak másikban; azért ideje már, hogy a' műveltség, értelem, szellemi érettség aristokratiája jusson uralkodásra, mert ez világ kezdete óta megvolt 's meg is marad még a' respublicákban is. — Ugy látszik, a' francia udvar banni kezdi, hogy a' francia érdekeket keleten nem elég korán 's hathatósan védelmezé. 'S már az által megmutatja, hogy Guilleminot grófhhoz, kit nem rég hitt vissza Konstantinápolyból, ismét közeledik. Ezen general 's követ mint mondják mindig hathatóságot sőt szükség esetében háborút is javasolt, 's Maison marsal is véleményén volt. Többek közt mondják, Guilleminot némi, Orosz és Törökország közt egymásnak politikai szökevénnyek kiadása végett kötött szerződés következtében ellen szegzé magát a' lengyel szökevénnyek kiadásának, mi által Oroszország részéről legélénkebb reclamatiókra nyujta őket: Guilleminot pedig, ugy hallik, ezen, 's hasonló történetek elhallgatására határozta el magát. Mig Lajos-Fülöp most a' keleti ügyben előbb mutatott féltékenységét banni látszik, különösen fájlalnia kell, hogy az aegyptusi alkirály, kit Russzia ellen gát 's védfálnak néz, Konstantinápolyig nem juthatott; ezt Angliávali szövetsége ellenzé, melly birodalom az aegyptusi

hatalom öregbedését nem jó szemmel nézte. — Páris jan. 9. — Érzik, hogy Franciaország nem tökéletesen ministeries, 's ezt be is akarja bizonyítani. A' ministerium ez új helyzeten egészen elámult, mivel azt hitte, hogy az ülés csendesesen 's minden nehézség nélkül fogna lefolyni, 's a' szavazatokat majd csak egymás után nyeregeti el; a' kamara azonban nem csak azon törvényekre nem mutatkozik hajlékonynak, mellyeket az eskütszék ellen 's a' politikai egyesületek elnyomatásokra készítenek, hanem a' szavazatok legközönségesb körülmények közt is fenyegetőleg jelentkeznek. Mire való volt elég ügyetlenül faggatni Voyer d'Argenson, Audry de Puyraveau 's t. követet, hogy republicanismusokról nyilatkozzanak. Mi ennek következtése? az, hogy a' ministerium nyilván kénytelen lesz indítványt tenni a' republicanus követeknek kamarából kizáratásuk iránt, 's az kétség kívül megbukik; 's ha ez megtörténik, úgy egyenes következtésül azt állapítják meg, hogy monarchiai statusban is szabad republicanusnak lenni. Kik Bignon szónoki tehetségét ösmerik, csudálkoztak mérsékletén, 's azt hiszik, beszédét a' ministerekkel eleve közlötte. Amyi való, hogy Bignon a' külső ügyosztálytól tetemes nyugpénzt huz, kir. minister volt, 's ezeknél fogva kimélő kifejezések 's gondolatokhoz hiszi magát kötöttnek. Azonban más részről az is való, hogy Bignon ur minden esztendőben tart illyes leczkét a' nyilvános ügyek felett, 's minthogy azt bizonyos methodussal teszi, a' politikában mély belátásának tartatik, de méltatlanul. Ugyan is Bignon Napoleon idejében diplomatiái ügyekben volt némi kisebb udvarokhoz megbizva 's Napoleonhoz szolgálai lélekkel ragaszkodott, azért bizta reá Napoleon végintézetében a' császári kormány alatt diplomatiái történetek irását. Bignon a' napoleoni politikát nemzetinek hiszi, 's nem tudja, hogy Napoleon soha nem gondolkodott mint francia, soha sem cselekedett a' szerint. Bignon el akarná hitetni: Napoleon a' békét ohajtá, 's csak azért hadakozott, hogy Angliát békére kényszerítse, 's az europai egyensulyt, melly Anglia németországi szövetségével felbomlott, helyreállítsa. Azonban ezeket csak ürügy 's palástul használta. Ő gondolta ki első, nem Sándor császár azon tervet, hogy Europa két részre osztassék; 's kelet az orosz czáré legyen Persia 's Indiával, nyugot pedig a' franciaé főhatalommal a' pyrenai félsziget, Olasz 's Németország felett. De az ottoman birodalomra nézve a' két hatalmas nem e-

gyezhete me
rökországot t
nyomadékos
Chateaubrian
csak 49. ver
vazatot nyer
hoz, kik őt
vokkal akará
ségeket elos
kozhatott vo
hogy ő (Ch
fogta volna
nem a' szös
's ama' kevé
az én király
Az 1834diki
assisek (vag
szék) elibe
számában a'
megszegte.
tal t. i. melly
mond az 18
ják Carrel
lyan hírlap
nem pedig o
vét viseli.
törvényjavar
A' hadminis
közt ezen
tiszték 's k
szolgáltak,
tak, ismét
pótlást nyern
na, ha még
gálatba, 's
's a' t. A'
törvényjavar
den erököd
1833iki ren
segédforrás
's a' t. Ez
vaslatát a'
felelőssége
felelősségé
minister fel
rállyné, ko
alkotmány v
törvénytele
nek önhasz
's t. illy v.
hitfeledés,
kos megsér
a' hatalom
lősség tárg
hiba a' tör

gyezhete meg. Napoleon magának akará Törökországot tulajdonítani, 's azután az Oroszok nyomadékoságát Ásiában megrontani. 's a' t. — Chateaubriand a' quimperléi követválasztásnál csak 49. versenytársa Tupinier pedig 76. szavazatot nyervén a' Quotidiennebe a' választókhoz, kik őt a' quimperléi választásnál szavokkal akarák megtisztelni, „hogy azon kétségeket eloszlassa, mellyeket kijeleltetése okozhatott volna“ azon nyilatkozást iktatá be: hogy ő (Chateaubriand) soha esküjét le nem fogta volna tenni, 's a' sorompoknál igen, de nem a' szószeiken fogott volna megjelenni, 's ama' kevés szóval „Asszonyom! az ön fija az én királyom“ ünnepélyesen ellenmondani. — Az 1834diki National e' hónap 14dikére van assisek (vagy esküttek nélkül ítélő törvényszék) elibe idézve azon váddal, hogy jan. Siki számában a' National ellen kiadott tilalmat megszegte. (törvénykezési viták közlése által t. i. melly neki tilos). Nevezetes lenne ugy mond az 1834diki National, látni: mikép fogják Carrel urnak bebizonyítani, hogy ő olyan hírlap szerkesztője, melly megszűnt, nem pedig olyan ujságé, mellyet aláír, 's nevét viseli. — A' követház jan. 10ikén négy törvényjavaslat vizsgálatába boesátkozott. — A' hadminister által benyújtottakban többek közt ezen cikkelyek vagynak: Ha az altisztek 's köz vitézek, miután a' zászlók alatt szolgáltak, 's bizonytalan időre elboesáttattak, ismét meghivatnak szolgálatra, illő kárpótlást nyernek; a' tartalékhadból minden katonára, ha még nincs 40 éves, valóságos szolgálatba, 's onnan ismét a' tartalékba léphet, 's a' t. A' financzminister által előterjesztett törvényjavaslat melé azt mondá, hogy minden eröködés mellett sem fogja 1835re, az 1833diki reményeket teljesíthetni. Az adók és segédforrások még nincsenek egyensulyban 's a' t. Ezután Barthe ur adá elő törvényjavaslatát a' ministerek, 's egyéb tisztviselők felelőssége iránt. Az első szakasz az első felelősségéről szól. A' status iránt felelős a' minister felségbántás végett (t. i. a' király, királyné, korona-örökös, országló, a' status alkotmány vagy kamarák ellen); zsarolás (t. i. törvénytelen adócsikarás, a' status jövedelmeinek önhasznára fordíttatása, megvesztegetés, 's t. illy v. ezekkel rokon büntettek) által; és hitfeledés, (azaz a' statusérdekeinek szándékos megsértése, a' törvényekre nem figyelés, v. a' hatalommal visszaélés) által; polgári felelősség tárgyai pedig ezek: minden nagyobb hiba a' törvények végrehajtásában, 's a' sta-

tus-vagyon megőrzésében 's a' t. — Az esetet, mellyben a' ministert polgári felelősség terheli, a' kamarák jelelik ki, 's a' király hagyja helyben. A' kamarák előbb biztosságot neveznek ki a' vádlott ministerek kihallgatására. A' követház csak öt követ által aláírt vád után vehet ministert utóbbi kérdés alá. A' vádlók kötelesek három nap alatt felhozni az okokat. Ha a' kamara azokat elfogadja, az illető ministerekkel közöltetnek. — Legalább nyolcz nap mulva ezen közlés után kihallgatja a' követház a' ministert, 's ha szükségesnek tartja, biztosságot nevez. A' biztosság, mellyben vádlónak ülni nem szabad, tartozik a' vádlókat, 's vádlottat akármennyiszer kihallgatni. Tanukat kihallgathat, de nem a' ministert, se documentumokat a' ministeriumtól nem kívánhat. — Ha a' vádekkelyek elfogadtatnak, közöltetnek azok a' pair-kamarával, mire a' kamara 3. 's 5. tagból álló biztosságot nevez ki magából, melly a' vádat keresztül vigye. A' vád elenyészik, ha a' kamara három hónap alatt azt fel nem veszi. El nem fogadott, vagy elhagyott vádat többé ismét nem vehetni fel. Semmi minister sem vádoltathatik harmadik éven hivatalából kilépte után. Olly cselekvények miatt is, mellyek végett megsértett polgárok már polgári vádat tettek, támaszthat a' követház a' pairkamara előtt vádat; 's ő határozza meg azt is: valljon egyes megsértett fél támaszthat e vádat. — A' pairkamara pairudvarrá képpül, mihelyt a' vád hozzá eljutott. Az elnök kihallgatja a' bevádlottat, 's tudósítására ismét pair-udvar határozza meg: szükséges é az elfogatás vagy sem. A' felek mindenik pairt kiküldhetik. — Ezután a' követ-biztosság a' vádat előadja, 's a' pairudvar a' vádlott kifogásit itéli. A' teljes vitatásban a' biztosság a' vádat tanuji-bizonyítványi 's beszédével támogatja. A' vádlott tanuit felhossa, és utolsó szól. — A' pairek titkos ülésben szavaznak. A' pairkamarának legalább $\frac{1}{3}$ da tartozik részt venni. A' vétkeesség elhatározására $\frac{2}{3}$, a' büntetésére egyszerű szótöbbség is elég. — A' büntetést a' vétek lépcsőjéhez a' fenyítőtörvénykönyv szabja. Halálos büntetés, és deportatio csak folségárulás esetében alkalmazható. Elítélés esetében az igazságminister ügyel az ítélet végbehajtására. — Ha a' magányos polgár vádja minister ellen félrevetetétek (a' polgári felelősség tárgyában) 100, vagy 1000 fr. birságot fizet. — A' pairkamara előtt jan. 11. Barthe ur a' statustanács alakítása iránt megújítá tervét, melly már a' múlt

üléskor be volt adva, de vitatásba nem vétetett. — A' pairkamara ülésében ugyanekkor felolvasá az elnök a' király feleletét a' felírásra. Lobau 's Reinach urak bévezettetek a' kamarába. — A' párisi Journal e' hón. 13ikán minister-változásról szól. Több hírlap, úgy mond, Broglie hg elbocsáttatásáról, 's ennelfogvást a' kabinet-módosításról szól. De mi jól tudósítva levén mind a' hírt, mind a' következtetést hamisnak mondjuk. Mire a' Courier Français azt feleli, hogy kötelességének nézi azt, mit a' napokban állított, (a' kabinet-módosítást) ismételni ezentul is; de megjegyzi, hogy a' Journal de Paris hasonló híreknek mint a' kabinet meghasonlás felől, mindig akkor mond ellen, mikor immár a' megbékülés bekövetkezett. Mai tagadása tehát igenzés. — A' követház ülésében jan. 13ikán hírvül adá az elnök (praeses), hogy a' kamara könyvtárnoka jövő szombat fog választatni 's e' tisztre kijelelték Decaut és Bouchot nu. Számos törvényjavaslat olvastaték, vagy adták elő. Napirenden Szajna megye alakítására és Páris helyhatóságaé (municipalité) volt. A' biztosság a' helyhatósági tanácsnokok számát 56ra tevő — a' kamara pedig 44re határozá. Ezután a' főtanács-alakításra ment által, a' választást 's választathatást elhatározandólag. 14ikén a' Szajna megyei helyhatósági törvény felett a' vita bérekesztetett, 's a' törvény 228 > 58 szóval elfogadtatott.

Állítják, hogy Pozzo di Borgo (oroszkövet) Broglie hget hires visszahuzása napján egészen kocsijaig kísérte le, 's búcsúvétkor majd minden közelálló hallatára figyelmezteté, hogy számot tart azon biztosításoknak, mellyeket a' minister a' szószéken adand, irásban is vétélére.

Berryernek a' követházban jan. 6dikán tartott beszédéből érdekesb a' következő tőredék: Franciaország most két elvre oszlik: a' régi kormányéra, 's az 1789iki revolutióéra. Franciaország erkölcei, emlékei, 's kivált érintései által a' külhatalmakhoz, egyfői (monarchisch), tetteg egyszersmind republicai, még pedig a' népfőlség elve által, melly 40 év óta győztes volt, republicai a' társasági különzés eltörlése, 's az individualismus által, mellyre visszavitetett; republicai végre Franciaország birodalmában mindenütt fegyveres nemzeti őrsége által. A' republica baráti azt állítják, hogy a' történeknél fogvást a' monarchia Franciaországban csak drága fictio, jobb tehát valóság után nyulnia. Az egyfőlség (monarchia) baráti ellenben a'

régi franczia társaságra nézve veszedelmesnek állítják a' republicát. A' ministerek a' statushatalmat csak azért akarják megerősíteni, hogy ezt megakadályozzák. Ah! a' történetek hatalmát jobban kellene ismérnünk. Két statushatalmat — a' genie-ét. i. 's a' százados jogét — láttunk már megdőlni, ezek közül a' társaság buzongását meggátolni egyik sem vala képes. 'S most egy tegnapi statushatalom a' társaság kifejtett szükségivel szemközt legyen azt tenni képes? — Emlékezzünk vissza. Azon dalok, mellyek szerte hangzának, midőn a' nép kiáltozásira a' királyság czimerei lerontattak, királysághoz járulást, vagy a' republica karjaiba dőlést jelentettek é? (mély esend). Hát a' bastille lerombolását jutalmazó törvény? 's a' jan. 2like emlékezetét eltörlő? milly következtetést szült ez a' néptömegben. Hogy lehet olly kormányt dicserni, melly erkölestelen centralisatiója (egybeponosítása) által a' szolgaság, görnyedés, kapzsiság, és cselszövények szellemét ohajtja terjeszteni. — Ha valaki vidéki tartományában elutáltatá magát, Párisba sompolyg, szorgalmaz, eselt sző, 's merészséggel végre is hajtja azt. Rendszer ez, 's megérdemli a' fentartatást? Ha Franciaország mostani állapotját, privilegiumit, udvartizságit, törvényszéki 's finantzivatalit, avult szokásit sérthetlen törvényeknek tekintem, nem képzehetem, hogy 1789 előtt voltak valaha sokan, kiknek létele egy ministeriumtól, vagy commistól függhe. Végre még egy szót az oktatás szabadságáról. Ez legszentebb jog. — Nincs utálatosb monopolium, mint melly a' háznépek kebelébe azoknak véleményei — eszméji (ideáji), — 's érzelmeivel ellenkező idegen férfit tol. — Olly országban, mellyben egy részről a' népfőlség kiáltatik ki, más részről pedig ostromoltatik, olly országban hol az elmékben 's erkölcsökben, a' régi v. új érdekekben, a' régi v. új törvényekben gyökerezett két vélemény mutatkozik, olly országban fellépni, 's mint a' ministerek, két vélemény közé állni, 's a' bataillonok és budget magasságáról egyikhez és másikhoz is azt mondani: sem egyik, sem másik; ez lesz hihető a' juste milieu; de ez nem igazság, nem bölcsesség, nem őszinteség, 's általában nem kormány (helybenhagyás 's nagy forrás) 's a' t. — A' Prussziából angol partiókra érkezett Lengyelekhez Czartoryski hg 's Dwernecki gener. üzenetet küldének, hogy a' franczia kormány nekik Algierban menedéket nyit; ezek azonban készebbek Amerikába mint Al-

gierba utazni. Azalatt lord Palmerston megengedé nekik a' szárazra kiszállást, 's ezen idő alatt meglehet eltökélik magokat az Algierba költözésre. —

A M E R I K A.

Ujyorki levelek dec. 20. következők irnak a' bank ügyéről: a' tanács ülésében dec. 12. felolvastatott egy levele a' praesidensnek, mellyben megtagadja a' senatustól azon körlevél előterjesztését, mellyel a' kormány-pénz visszavételét parancsolá a' bankból sept. 18kán. A' végrehajtó hatalom, ugymond, olly független kormányág, mint a' senatus, át nem látja tehát: mi jognál fogva kívánhat ez olly közléseket, mellyeket ő a' ministeriumoknak adott. — E' válaszra Clay ur kelt föl, 's keményen panaszkodott ezen megtagadás ellen, mellyre a' senatus épen nem volt elkészülve. Azonban a' kívánt iromány-közlés szükségtelen, minthogy azt a' nyilvános lapokban lehet olvasni. De Grundy ur különösen azért kíváná a' közlést, noha már most fölösleg, nehogy példa 's káros példa maradjon jövendőre; minthogy a' praesidens a' Senatusnak hasonlók iránti kívánásjogát tagadta. Ezen indítvány el is fogadtatott. — A' Bank mellett 100. ellene 143. szó vagy on a' képviselőházban. — Mexicóból nov. 2ki tudósítások érkeztek Angliába, szerintük a' béke fenmaradása még kétes. A' Times azt hiszi, hogy Mexicóban a' béke azért olly bizonytalan, mert Santanna utolsó proclamatiojában, hol a' tizedet eltörlöttnek nyilatkoztatja, az egész papságot, mellynek a' seregre nagy befolyása van, maga ellen berzenté. — Londonba Valparaisóból jul. 30. érkezett levél a' társasági viszonyok 's a' perui kormány állapotját igen szomorúnak festi. A' kormány elfogatások, börtönzések, száműzések, 's kivégzésekkel foglaltos. Gamarra praesidens erőszak, 's katona segéd által, mire számot tart, akarja magát hivatalában fentartani, ha, mint bibeő, törvényes uton meg nem választatik. Chiliben a' kormány mérséklettebb volt. St. Jagóban épen akkor készült el egy új politikai constitutio, 's az esküvés nagy pompával ment véghez. — Portsmouthba „Tyne“ kir. hajó 460ezer dollárral érkezett meg Riobul, melly ujságokat hozott nov. 25keig; közlik ezek az igazság ministere körlevelét a' békebirákhoz, mellynek velős foglalata imez: a' kormány tudtára esett, hogy a' rabszolga-kereskedés tilalma ellenére is, még mindegyre szállítanak rabszolgák Braziliába, ez, ha a' birák tudomásukkal történnék, részükről nagy gondatlan-

ságot mutatna; a' kamarák tehát megparancsolják: tétessenek szigoru nyomozások mindenütt a' behozott négerek iránt, 's a' törvény teljes ereje fordítottassék azok ellen, kik őket behozták, vagy elbujtatták. — Buenosayresi levelek nov. fogytáról jelentik, hogy az insurgensek, kik a' várost ostromlák, győzelmeskedtek, 's a' ministerek elbocsáttatását megnyerék. A' kormányzó 's főkapitány don Juan Ramon Valazco a' várost ostromállapotba akarta tenni, 's a' polgárokat tömegestül a' zendülők ellen fegyverzeni, de a' polgárok semmi kedvet sem mutattak a' fegyverforgatáshoz. A' kormány tehát kénytelennek látta magát a' támadókkal alkura lépni. Ezek a' kormányzó letételét is kívánták. Don Juan Valazco hivatalát letévé, 's a' győztes párt azonnal Viamont urat nevezé ki kormányzónak. Elvei, 's karaktere, mint mondják a' republicának (argentínai) szerencsés jövendőt ígérnek. — Mexicói hírek szerint Santanna egészségét az utóbbi táborozás annyira megrongálta, hogy mezei lakába szándékozott, vonulni, 's a' kormánydolgokat az alelnökre bizni.

TÖRÖKORSZÁG.

A' török Moniteur szerint Kadi Kiran (bíró - gyilkos) zendítő fogva van. E' végett nagyuri fermán bocsáttatván ki, amaz féltében Iranba futott. Később, minthogy sarkalták, Karsba szökött 's onnan a' tiffisi vesztegintézetbe surrant. Rosen báró, tiffisi kormányzó a' lázítót 6—700ad magával orosz biztosak kíséretében az erzerumi seriaskerhez küldé át. A' basa maga, Kadi Kiran embereiből száznál többet elfogott, 's a' portát a' zendítőnek az erzerumi fogházba börtönöztetéséről tudósítá. — A' candiai kormány szigoru rendszabásokhoz készül nyulni. Azon biztosítás, hogy mind a' magas adó le fog szállíttatni, mind azok, kik kiköltözni ohajtanak, utlevelet kapnak, meg nem tartatott; sőt inkább minden megszőkés, gátoltatik; 's a' zajongók kivégztetése folyton foly. — Stambulban nagyon szembetűnt Ozman basa (Ali kedvence 's admiráljának) hirtelen oda megérkezte; mivel kiki tudja, hogy ezen fiatal embert az alkirály költségin nevelteté Európában, azután a' seregnél general-örnagy később admirálkepen igen kitünteté 's mindenkor, névszerint a' porta elleni háboruban, legfontosb ügyekben bizta meg, ugy hogy az alkirály bizodalmit szinte egyedül bírta; Alitól elpártolta, mit a' Sultánhoz intézett levele előze meg, magában a' divánban nemesak csudálkozást, hanem bizalmatlanságot is gerjeszte. Az öröm mindaz-

által győzött; mivel ezen, alkalmasint személyes okból történt lépés célja eléggé világos. Ozman basa aegyptusi hajón hagyta el állását Candia előtt, 's Mytilenebe vitorlázott, 's a' hadi hajót onnan visszaküldvén, kalmárhajón siette a' főváros felé. — Persiából jött újabb hírek szerint Abbas Mirza a' schah legidősb fija (Tiflisből már hírül adtuk) megholt. Maga a' schah is veszélyes beteg volt, 's mindennap várták halála hírére. — A' köz vélemény mindazáltal olyan volt, hogy nyugtalan jelenésektől tartani nem lehet; — 's mindnyájan reményltek hogy a' trónörökös minden támadás nélkül léphet a' schah-székre. —

E L E G Y H I R E K.

A' szélvész által a' harzi fenyvesekben tett kárt 200,000 szálfára teszik szinte, pedig a' legjobb kor és sarjadékból. — Már két hónap óta tartó szélvész, 's esőszakadások által Rajna vize nagy megáradt, hogy martjait messze túlhaladá, 's jobb oldalán több helyen gátszagatások estek, a' szükség nagy; a' téli vetés Baseltől be Németalföldre a' folyó mindkét oldalán nagy részint feldulva; de ha az árvíz korán apad le, a' kárt tavaszival még kipótolhatni. — A' schweizi főhely két körlevele kijelenti a' kereskedési viszonyokat, 's az ország biztosság véleményét irántok. Ezekhez képest Schweiz semmiféle körülmény alatt sem fog külső vámrendszerhez csatlakozni, de saját vámvonalt sem fog huzni, vagy visszatöréssel élni, hanem mezei 's szőlő termékeinek, úgy szinte marha-tenyésztésének vásárt szerzend az által, hogy a' szomszéd országokkal alkukat kötend, 's általjában a' lehetőségig kedvező átvitelt eszközend. — A' heves szélvész, melly az ujév éjszakáján dühöng, Haagában is sok kárt tett. Scheweningenben sok ház megrongáltatott, a' tenger a' part nagy részét elsodrá, a' tartományokból minden hír nagy áradásokról szól, mellyek a' tartós esőzet következésiben a' lapályokat mind elöntötték, 's a' mezei gazda reményeit dugába döntötték. — Az ujévvel egyedül Madritban hét új hirlap támadt. — A' francia délszaki révekben folyton folynak a' készülétek. Lord Granville, mint mondják,

azon biztosítást adta, hogy Anglia tartós segédelmére számolhatni. — Czartoryski hg, utóbbi napokban gyakran volt a' korona-hggel, meghivatott szóval Lajos királyhoz is, mire midőn azt válaszlá, hogy minden tévedés kikerülése végett inkább ohajtana írásbeli meghívást, azonnal megnyeré azt is, — és így a' királynál volt a' Tuillériákban. — Gentben jan. 4kén tömegestül huzódtak el az utszákon a' munkások, est felé pedig 1000nél többre csoportozván a' tartományi kormány-épületnél gyülekeztek össze, a' kormányzóval heszelni szándéklottak, ki őket lecsilapítá annyira, hogy panaszikat írásban nyujtanák be. — Syrai hírek szerint, az összeesküvés végett új elfogatások történtek. Az elfogottak között püspököt is említnek. — Siebenpfeiffer dr. a' szökevény, most Bernben vagy, 's mint mondják Schweiz valamely neves városában szándékozik az igazgatási jog felett lezckéket tartani; már a' gyűléshez folyamodott, 's kedvező sükert ígérnek. — A' párisi institutum újdon alapított (moralis és politikai) osztálya, külföldi tagjai közé választáskor a' külföldi ministereket vevé szemügyre most, Brougham-ot, Livingstont 's Ancillont nevezvén ki; levelerő taggá pedig a' legnagyobb német philosophust Schelling titkos tanácsost választá, ki nem rég a' becsületrend keresztjét is megnyeré. — Frankfurthól sok igen tiszteletés személy, különösen tudósak, többnyire pedig vagyonosak, erősen elhatározták magokban, a' jövő tavasszal, Follen doctral Giessenből, Éjszakamerikába költözni. — Ansbachból Lang névvel aláirt levél jelenti, hogy Hauser Gáspár gonosz, hazug, lusta, 's nehezen tanuló fiu volt, ki alkalmasint valami bajor koldus háznéphez tartozott, de kinek azon hitegetéssel, hogy ő valami nagy nemzetség ivadéka, fejét elbódították. Előadási a' gyilkosságról hamisak. Uz emlékénel csak Hauser Gáspár nyomai látszóttak, máséi nem; az ott talált levél, a' kéziratnál, papirosnál 's tartalmánál fogva Hauser Gáspáré magáé volt. A' sebet Hauser maga okozta magának, vagy hogy a' közönséget, mint már egyszer, megjátsozja, vagy hogy magát, hazugságin bankodtában, megölje.

A' gabona pesti piaci ára jan. 28 ^{án} 1834:					P é n z k e l e t:						
poz. m. vá. ga.	legjobb	kozep	csékely	poz. m. vá. ga.	legjobb	kozep	csékely	Ezes minni 20kén köznet p. gő pénzben.			
Tisztabuza	120	106 $\frac{2}{3}$	—	Zab	43 $\frac{1}{3}$	42	40	Status 5 pC. kötel.	95 $\frac{1}{2}$	Bécs 2 $\frac{1}{2}$ pC. bankok.	—
Kétszeres	—	—	—	Köles.	—	—	—	" 4 pC.	85 $\frac{5}{8}$	Kam. 2 $\frac{1}{2}$ pC. kötel.	—
Itózs	56	—	—	Köleskása	—	—	—	" 1820 ^{ki} köles.	206 $\frac{2}{3}$	Bankrészvény	1218 $\frac{1}{2}$
Árpa	54 $\frac{2}{3}$	53 $\frac{1}{3}$	48	Kukoricza	55 $\frac{1}{3}$	53 $\frac{1}{3}$	51 $\frac{1}{3}$	" 1821 ^{ki} "	136 $\frac{1}{2}$	Cs. arany pCt. agio	—

Szerkezteti Helme c z y. Nyomtatja Landerer.